

Aest.
94.

DISSERTATIO PHILOSOPHICA

MEDITATIONES

QUASDAM

DE

G V S T V

IN LITTERIS PRAECIPVE
ELEGANTIORIBVS

EXHIBENS

QVAM

SVB AVSPICIIS DIVINIS

ET

CONSENSV AMPLISSIMI PHILOSOPHORVM
ORDINIS

PUBLICAE ERVDITORVM DISQVISIONI

SVBICIENT

M. ERDM. SIGISM. BASCH

SORA - LVSATVS

ET

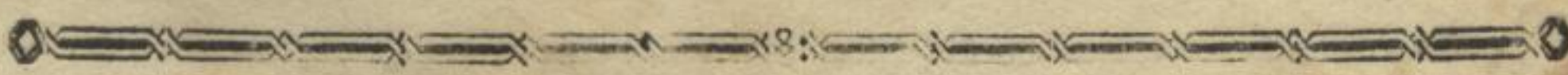
RESPONDENS

IOANNES CHRISTOPH. GREVIUS

HAMBVRGENSIS,

SOC. LAT. IENENS. COLLEGA ORD.

A. D. XVIII. IUNII MDCCCLX.

IENAE, AERE MARGGRAFIANO.

Aesthet. 58 m.

Q. D. B. V.

Cogitanti mihi saepenumero, longeque dubitanti, quodnam potissimum dissertationis argumentum sumerem: tale tandem mihi eligendum esse videbatur, quod fructuosissimum esse, multorumque rationibus quam maxime conducere putem. Quod si enim tunc et in ipsa argumenti tractatione minus felici, ut aiunt, Minerua elaborarem; si in illa non satis apte versari et perire possem, neque omnia persequi feliciter: doctissimos tamen quosque viros in hoc mihi aliquid esse concessuros rebar, veniamque mihi quandam,

dam, argumenti ob foecunditatem, esse daturos, arbitrar instituto operi, si non aequalis foret executio. Inter alia omnia, quae animo se meo offerebant, doctrina gustus maxime mihi arridebat. De gustu igitur pulchritudinis quaedam differere mihi est constitutum. Enim vero eius leges atque praecepta, in studiorum imo vitae genera omnia, gratiam non solum quamdam et ornamentum congerere, verum etiam in omnes eorum partes valere, emolumenta que et utilitates inde in ea omnia deriuari videntur. Ac me quidem cogitantem ratio ipsa in hanc potissimum sententiam ducit, qui existimem, et philosophum, si ad vitam illum referimus, et oratorem, et poetam, et musicum et pictorem, quinimo quemque, parum prodesse ciuitatibus sine gustu elegantiae: si vero quisque eorum eundem excoluit atque adquisiuit, is mihi et suis et publicis rationibus vtilissimus atque amicissimus ciuis fore videtur. Experientia huiusce testis est, et idem historia litterarum docet elegantiorum, quarum in regno quasi clauum tenet gustus pulchritudinis. Hic vero gustus non liberales solum artes, quae singulari quadam eius cura traditae esse videntur, suis exornat beneficiis; sed ad alia etiam, quae extra eiusdem quasi fines posita sunt, benefa-

nefa-

nefacta eius redundant. Philosophiam vtentem iam antea nominauimus. Adeamus vero et regna, et ciuitates et vrbes, num vna vmquam earum floruit, cum ciues adhuc barbari essent, neque gustus praeceptis perpolitati *). Quantum vero et religioni ab eodem adfluat utilitatis, aequus quisque rei aestimator ipse videbit. Cur enim haeream, qui adfirmem, gustum fundamenta quasi iacere omnis in virtute decori? Pari enim ratione ac tenerae mentis gustus formatur, supponimus quod alias virtutem colat, sic et per omnem deinde vitam, animus aut magnus, ingenuus, liberalis, excelsusque erit, aut, id si negligitur, imbecillis, angustus, mollis et abiectus. Sumamus hominem, qui vel omni elegantiae gustu caret, vel, si quo gaudet, tamen sit corruptus, quam perditae eius erunt delectationes, oblectamentaque vilissima? An vero vmquam magna quaedam ac praestantiora facta, aut praecipuas et nobiliores quasdam virtutes a tali exspectabimus? Quam prouidus autem

A 3

gustus

*) Idem de gustu obtinet, quod de eloquentia CICERO de Inuent. l. I. c. 2. adferit. Quem locum in suos egregie conuertit vsus Celeberr. BARTHELVX in eleganti illo tractatu: *Les beaux arts reduits a un meme Principe* Paris 1747. Part. 2. Chap. 3. p. m. 68. sqq.

gustus pulchritudinis sit utilitatum, opportunitatumque omnium in omni vitae genere, eruditissimi quique *) , iam dudum rationibus confirmarunt exquisitissimis, ut eum nunc quidem summis efferre laudibus atque celebrare superfluum quoddam esse videatur. Quin imo ipse se sua utilitate commendat. Et mirandum sane, quin dolendum est maxime, eum adhuc, non dicam, habere aduersarios, hoc enim turpissimum foret, attamen a quibusdam vilipendi. Sufficiant haec, ut, quanta argumenti sit dignitas, cognoscatur. Restat, ut instituti rationem indicemus. Cum omnis, Cicerone teste, quae ab aliqua re suscipitur institutio, a definitione debeat proficisci; quae gustus notio sit ostendemus. Ad eandem autem declarandam, quaedam de pulchritudine, eiusdemque opposito, deformitate, erunt praeponenda; ex quibus deinde pro virium tenuitate leges quasdam gustus elegantiae eruere atque colligere annitemur.

I.

*) Vnum saltem adducere liceat; scilicet Virum S. V. IO. ADOLPHVM SCHLEGEL, praeter alia immortalibus in litteras elegantiores meritis inclytum, in tractatu primo, quem versioni suae libri ante citati celeberr. Batteux subiunxit,

I.

eritissimi quique iam dudum obseruarunt, eas
 praecipue res, quae in omnium ore versantur,
 semper fere parum cognitae esse atque explica-
 tas. In quarum rerum numerum pulchri et-
 iam venit natura. Omnium quidem sermone celebratur.
 Admiramur illud, si naturam artificem et fabricam illam in-
 credibilem consideramus; poscimus idem in artefactis; attri-
 buimus quouis fere momento hancce rebus adfectionem, aut
 de ipsis eandem negamus: quod si vero et viros non publici
 saporis interrogamus, quid pulchri sit notio, quidue eius
 natura, in varias saepius omnes partes abire videmus. Plu-
 rimi attamen in eo conueniunt, quod rationes seu relationes
 quasdam in pulchro quolibet esse sumant. Iam vero, cum
 id in omnibus, quibuscumque pulchritudinem largimur, de-
 prehendimus, veram hoc *eiusdem* esse notam apparet. At
 vero non quaelibet semper relatio seu ratio pulchra esse pot-
 est. Omnes enim alias mathematicorum rationes pulchritu-
 dinis formam induerent. Accedit igitur alterum, necesse
 est, vt rationes, quae pulchrum efficiunt, legitimae,
 sensibus facili negotio cognosci queant. *Pulchrum* igi-
 tur constituitur, rationibus seu relationibus legitimis rerum,
 sensibus facile cognoscendis; et *pulchritudo* ea rei erit adfe-
 ctio,

ctio,

Etio, vi cuius relationes legitimae in illa ponuntur, sensibus facili negotio cognoscendae.

I. Loquendi usum si ex litterarum monumentis repetere instituimus: omnes fere, qui hoc sibi argumentum scribendi sumserunt, in eo conueniunt, vt rationes quasdam vel aperte vel recte admittant.

Primus, quem scimus, PLATO est de pulchritudine scriptor, exempla autem potius adfert pulchritudinis, atque, quae non, quam qualis sit, explicat duobus dialogis. Prior *Hippiac* maioris nomine innotuit, qui refutationem sophistarum quorundam continet, atque contra varias pulchri explicationes bellat. Alter a *Pbaedro* quodam nomen accepit, vbi de eo, quo trahimur omnes, pulchri amore agit.

AVGVSTINVS de pulchro et apto librum scripsit singularem, vti ab ipso discimus in eiusdem *Confess. lib. V. Cap. XIII. p. m. 75. T. I. Opp. edit. Benedict.* cuius tamen iacturam fecimus; nec supersunt de eo, nisi ideae quaedam, per scripta eius disseminatae, ex quibus adparet, accuratam relationem partium totius ad se inuicem, quae efficit, vt vnum illud sit, ex eius sententia, constituere pulchrum. Luculentius mentem suam explicauit in *Libr. de vera religione Cap. XXXII. p. m. 574. T. I.* Itaque si quaeram ab artifice, inquit, vno arcu constructo, cur alterum parem contra in altera parte moliatur; respondebit, credo, vt paria paribus aedificii membra respondeant. Porro si pergam quaerere id ipsum cur eligat; dicet hoc decere, hoc esse pulchrum, hoc delectare cernentes. Nihil aude.

aude.

auderit amplius. - - Et prius quaeram, utrum ideo pulchra sint, quia delectant, an ideo delectent, quia pulchra sunt. Hic mihi sine dubitatione respondebitur, ideo delectare, quia pulchra sunt. Quaeram deinceps, quare sint pulchra? Et si titubabitur, subiiciam, utrum ideo, quia similes sibi partes sunt et aliqua copulatione ad unam convenientiam rediguntur. Cet. Et Epist. XVIII. p. 18. T. II. Omnis porro, inquit, pulchritudinis forma unitas est. Et alio loco: pulchritudo est congruentia cum quadam coloris suavitate. Epist. III. pag. 4. Tom. II. Ex superioribus abunde adparet, Augustinum non ut ex recentioribus quidam putare videntur, differentiam pulchri atque deformis ex eo, quod placet et displicet, oriri credidisse. Enim vero ab absolute pulchro ad id, quod placet semper, ab eo autem, quod placet, ad absolute pulchrum similiter colligere non licet; tantum inde pulchritudo subiective spectata (infra III.) sequeretur, cui per saepe multum deformitatis inesse potest.

Recentiores si legimus, omnes vel tecte relationes ad pulchrum requirunt. Paucos saltem nominare liceat.

Celeberr. CROVSANZ in libro suo: *Traité du beau*, quinque numerat pulchri characteres; *la variété, l'uniformité, la régularité, l'ordre, la proportion*. Uniformitatem, si de pulchro barbato loqui licet, ponit in relatione omnium ad eum finem, varietatem igitur inuoluit; in sequentibus vero ipse *Cap. III. p. m. 14. de la diversité*, inquit, *naissent la régularité, l'ordre, et la proportion*;

B

quod

quod idem est, ac ex illa fluunt. Eius igitur definitio, superflua si demas, cum diui Augustini definitione paene coincidet.

P. ANDRE' in libro: *Essai sur le Beau*, ordinem atque proportionem, ergo etiam relationes, ad notionem pulchri requirit.

Autor articuli le Beau in libro, qui utilitatis vberitate maxime se commendat: *Encyclopedie ou Dictionnaire raisonné Paris 1751. T. II. p. 169. seqq.* pulchrum id adpellat, quod in se continet, quod relationis ideam in alio excitare potest.

Alii pulchrum perfectionem sensitiue cognitam, siue sensuum seu phoenomenorum adpellant, quod, vt paulo infra luculentius adparebit, etiam relationis ideam continet.

2. Dubito fore, quibus *Anonymi* cuiusdam *Auctoris* libri, *Essai sur le mérite et la vertu*, notio pulchri placeat. Ex eius enim sententia vtile saltem pulchri characterem constituit. Et vt paucis dicam, omne pulchrum metitur emolumentis et commodis. Ea vero ipsa sententia a PLATONE in *Hippia maiore p. m. 101. Edit. Mars. Fic.* iam profita ac ibidem refutata est atque explosa. Vt plurimum quidem, vere pulchro utilitas est adnexa; non omne vero utile pulchritudine est donatum.

3. Experientia docemur, rationes, quo quaeque facilius sensibus percipi possunt, vt 1:1, 1:2, 1:3, 1:4, 2:3,
2:5,

2:5, 3:4, 3:5, eo magis pulchritudinis speciem prae se ferre, vti ex imaginibus, aedificiis, et re musica patet.

4. Cum diuerso respectu res etiam diuerso se habeant modo, adparet, vnam eandemque rationem in hoc nexu pulchritudinem efficere posse, quae in alio deformitatem constituit et v. v. Quis enim negabit, in musicis aequae ac si rationem latitudinis fenestrae ad altitudinem eius \square 1:3 sumeremus, hanc esse pulchram, si vero eandem rationem, in determinanda relatione latitudinis conclauis cuiusdam minoris, ad eiusdem longitudinem adhiberemus, deforme istud certe foret.

II.

Pulchritudo oritur rationibus seu relationibus rerum legitimis sensibus facile cognoscendis. (I) Quod si vero legitima rerum relatio adesse debet, nexus adsit oportet. Hic si adest, in vnaquaque earum adfectio erit, sine qua altera concipi non potest. Ergo inter se inuicem vna alterius erit ratio, et vnaquaelibet earum rationatum erit reliquarum, scilicet, respectu relationum, quae inter eas inuicem intercedunt. Iam vero dicimus id, si plura vnius rationem continent, consensum. Ergo in pulchritudine consensus partium ad vnum adesse debet. Ergo in pulchro adest perfectio. Et, si pulchritudinem definimus, quod sit perfectio sensibus facile percipienda, relationes in eadem admittimus,

III.

Relationes, quae pulchrum constituunt, vel in partibus obiecti ipsius inueniuntur, quod *pulchritudo in se talis* adpellatur, vel obiecto illae respectu aliarum extra se positarum rerum conueniunt, haec *respectiua* audit. Deinde relationes hae spectari possunt, quatenus in obiectis existunt, vel quatenus a cogitante animaduertuntur. Hanc *subiectiue*, illam *obiectiue* spectatam pulchritudinem nominare liceat. Pulchritudo varia adhuc nomina ab iis, quae exornat, obiectis accipit. Si relationes in operibus naturae sensibus facile percipiendas reperimus, *pulchrum* dicitur *naturale*; in actionibus liberis, *pulchrum morale*; in artefactis, *pulchrum artificiale*; in sonis, *pulchrum musicum*; in repraesentationibus, operum vel naturae vel artis, *pulchrum imitationis*. Paucis in quouis obiecto illud considerabimus, et quocumque modo relationes obseruabimus, pulchri nouae semper species orientur.

1. Pulchrum in se tale atque obiectiue spectatum, semper eadem manebunt, etiamsi, qui obseruaret ea atque admiraretur, haberent neminem. Pulchrum autem respectiuum, itemque subiectiuum, ratione cogitantis, et augeri possunt et minui, etiamsi ex parte verum ferat de iis iudicium, pro eo ac gaudet gradu cognitionis.
2. Cum vt reliqua omnia sic et pulchra sint in nexu, pulchra in se talia, simul respectiuam admittunt pulchritudinem.
3. Pulchrum imitationis et ideo quidem notatu dignum videtur,

tur,

tur, cum rebus pulchritudinem largiatur, quae in se illam admittere prorsus non videntur. Omne enim bene imitatum atque perfecte, gratum acceptumque et pulchrum cognoscenti esse videtur, licet et horridum sit. Quod et **ARISTOTELES** *Rhet. L. I. Cap. XI.* iam observavit. Enim vero mala ac periculi metus, quae reuera talia si videmus, illa comitantur, evanescent, si imitata cernimus. Praelia e. c. sanguinolenta omnem sane pulchritudinem in se spectata fugant, sed si tabulis ea aut descriptione poetica bene imitata videmus, pulchritudinem certe accipiunt. Et pallida mortis imago hac ratione pulchritudinem admittere potest. Legas quae so elegantissimam mortis, qua Dido perit, descriptionem **VIRG. Aeneid. l. IIII.** in fine. Eam ipsam ob causam Tragoediae pulchritudo nobis placet, licet, ut vim lacrymarum profundamus, saepe nos adigat. Hoc autem imitationis pulchrum a relationibus, quae ei cum representato intercedunt, et quas sensibus facile adpercipimus, quam ab obiecto ipso magis originem ducere videtur.

4. Quot sunt nexus, in quibus obiectum quoddam ratione pulchritudinis considero, tot eius pulchritudinis relatiuae sunt vicissitudines. Quanto vero nexus est maior, ratione cuius pulchritudo entis cuiusdam relatiua obtinet, eo difficilior haec est pulchritudo ad diiudicandum.

III.

Perfectiones quaedam praecipuae sunt, quas pulchrum admittit. Prima, quae quasi est fundamenti loco, est eiusdem

B 3

veritas.

veritas. ni Magnus ille pulchri aestimator BOILEAU, inquit,
Rien n'est beau que le vrai, le vrai est seul aimable,
Il doit regner par tout et même dans la fable.

Efficitur autem conuenientia relationum, quae pulchrum ponunt cum obiecto, quatenus sensibus cognosci potest. Quod illa autem pulchri sit perfectio, re ipsa patet. Enim vero si relationes obiecto prorsus non conueniunt, quo quaeso modo ab illis pulchritudinem accipere potest. Necessesse est, ut pulchrum generatim sit, uti Crassi oratoris sententiae, de quibus CICERO *Orat. l. 2.* dicit, *tam integrae sunt, tam verae, tam nouae, tam sine figmentis fucoque puerili.* Exempli loco verba quaedam summi istius Italorum Poetae TASSO dicti, erunt. De Argante quodam, quem ferocem esse sumit, et cui ab alio plagae inflictae erant mortiferae, de eo, inquam, iam morti proximo dicit:

Minacciava morendo, e non languia.

Audiamus Autorem in his rebus versatissimum libri, *la Maniere de bien penser dans les ouvrages de l'esprit*, quem CEL. BOVHOVR esse nouimus, de hoc loco: *Le consens, inquit, qu'il le (qui eum vulnerauerat) menace, et même, que se derniers gestes, que ses dernieres paroles, ayent quelque chose de fier, de superbe et de terrible, cela conuient au caractere d'Argant: Mais de n'être point foible lorsqu'on se meurt, ENON LANGVIA c'est ce qui n'a point de vraisemblance.* Deinde, LE NON LANGVIA qui va au corps, exemte Argant de la loi commune, et detruit l'homme en elevant le heros. Idem ipsum obtinet
 de

de

de ornamentis aedificiorum: quodsi enim supra portam opificis honesti pyrobolum flammantem positum videmus: necesse nonne erit adiiciamus: *Risum teneatis amici!* Omnis enim veritas huic pulchritudini deficit, quae enim quaeso relatio intercedit opifici cum pyrobolo.

Notandum tamen est falsa quaedam veritatis quasi ciuitate esse donata. Scilicet intellectu etiamsi falsa viderentur, tamen sensibus neque falsi quid, neque abseni heic obseruari potest, e. c. VIRGILII descriptio venientis aurorae:

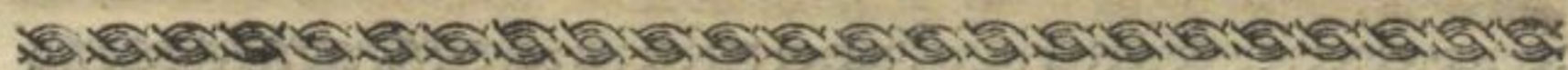
Oceanum interea surgens aurora reliquit.

etiamsi in se vera non sit, tamen sensibus verum esse videtur. Sunt et falsa quaedam, in quibus veritas latet, quam imagines celare videntur, per quas autem vti per calanticas et pepla pellucida videre possumus, quae tegunt. Huc pertinet e. c. Fabula, Metaphora, Allegoria, Aequiuocatio, Hyperbole cet. cum falsum in iisdem nos quasi ad verum ducit. *In hoc ait SENECA de benef. VII. 23. hyperbole extenditur, ut ad verum mendacio veniat.* Sin autem veritas istis nulla inest, prorsus erunt reiicienda. Hyperbolis exemplum MARTIALIS suppeditet l. XI. inquit

*Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit,
Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium*

Maximum vitii gradum eo indicaturus. Vnaquaeque earum suas habet leges, quibus obseruatis locum habere possunt.

V. Pul-

V.
 Pulchrum quoad omnes, quaecumque sint, relationes
 verum *veritatem* habere dicitur *exactam. adequatam (la iust-*
esse), Excellentiss. MEIER, cuius institutione quondam forma-
 ri et mihi felicissime contigit, ob defectum exactae huius veri-
 tatis, finem Odes in *Iudouicum XIII* a Cel. MALHERBE con-
 fectam taxat, verba haec sunt:

Prends la foudre, Louis, et va comme un Lion

Donner le dernier coup a la derniere tête de la rebellion.

Leo cum fulgure non exactam habet veritatem, quae adesset,
 si leonis loco Aquilam elegisset. A Rhythmo autem seductus
 veritatem neglexit exactam. Alia pulchri perfectio, quae
 praecipue pulchra imitationis spectat, est, quod habeant con-
 uenientiam cum eo, quod imitandum sibi sumserunt; quod
 cum ut plurimum sit ex vniuersi natura, haec conuenientia
naturale pulchri, seu pulchrum imitationis naturale adpellari
 consuevit. Eo maius illud est, quo minus aegre quaesitum
 nec longe repetitum, sed ab ipsa obiecti natura natum quasi
 esse videtur. Tunc demum teste LONGINO *Sect. VIII.*
 perfecta est ars, cum naturam ita exprimit, ut natura ipsa esse
 videatur. Nonne Polyphemum ipsum videre credimus VIR-
 GILII *Aeneid. III.* descriptionem legentes:

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

Et labores Cycloperum narrans *Aeneid. VIII.* et *Georg. III.*
 eosdem audire credimus.

V. Pul.

- - Gemit

*Gemit impositis incudibus Aetna :
 Illi inter sese magna vi brachia tollunt,
 In numerum, versantque tenaci forcipe ferrum.*

Naturalis pulchri exempla Excell. GELLERTI scripta, qui decus et ornamentum et aevi nostri est et patriae, in quavis fere pagina suppeditant. Quemuis sane legentem mihi iratum redderem, si eius exempla, quasi ipsi ignota adicere vellem. Naturale pulchri, seu pulchrum imitationis naturale, si simplicitatem! continet atque simul signis simplicibus notatum est, exhibet, *pulchrum nativum, simplex, ingenium, αφελειαν* (le naïve) Ipsa αφελεια simplex et inadfectata, habet quemdam purum, qualis etiam in foeminis amatur, ornatum. *Quint. L. VIII. C. III.* Ille elegantiarum omnium pater HOMERVS, vti Cassaubonus eum appellat, etiam huius exempla nobis suppeditat *Iliad. VI. 465. seqq.* Hector valedicens Andromachae, finito ad illam sermone porrectis manibus petiit filium Astynacta puellum

Αψ δ' ο παῖς προς κολπον ευζωνιο τιθνης
 Εκλινη ιαχων πατρος Φιλου οψιν ατυχθεις
 Ταρβησας χαλκον τε ιδε λοφον ιππιοχαιτην
 Δεινον απ ακροτατης κορυθος νευοντα νοησας. ceter.

*Retro autem puer ad sinum eleganter cinctae nutricis
 Inclinator est clamans, patris sui adspectum exhorrescens,
 Timens aequae et cristam setis equinis horridam,
 Horrendum a summa galea, nutantem visam.*

C

Huc

Huc pertinet etiam Dialogus ille gallicus viatorem inter et turturem.

Le Passant.

Que fais tu dans ce bois plaintive Tourterelle?

La Tourterelle.

Je gemis, j'ai perdu ma compagne fidelle.

Le Passant.

Ne crains tu point que oiseleur.

Ne te fasse mourir comme elle.

La Tourt.

Si ce n'est lui, ce sera ma douleur!

I. Ut pulchritudo exacte vera sit atque adaequata, ratione etiam signorum, monendum esse videtur, signa esse debere signatis adaequata et proportionata. Ad hoc MALHERBE in poemate de Poenitentia Petri non satis animum attendit, inquiens.

*C'est alors que ses crises tonneres s' éclatent
Ses soupirs se font vents qui les chênes combattent
Et ses pleurs qui tantot descendoient mollement,
Resemblent un torrent, qui des hautes Montagnes
Ravageant et noyant les voisines campagnes,
Veut que tout l' Univers ne soit qu'un élément.*

Inde etiam apparet, quantum gustus corrupti prodant, qui scribendi rationem, seu stilum distinguere nesciunt. Iisdem phrasibus quidam nostratum oden quamcunque, qua mortem forsan cuiusdam honesti lugent, ornare audent,

quae

quae in carmine heroico locum saltem habere possent. Obseruent quaeso QVINTILIANI regulam, qui verba talia esse praecipit, vt sensibus inhaerere videantur, atque vt umbra corpus sequi.

2. Caueas, ne veritatem pulchri exactam quaerens nimis subtilis euadas.
3. Naturale pulchri a pulchro naturali est distinguendum.

VI.

Alia pulchri perfectio ex eo oritur, si multitudinem relationum in se continet: quae *vbertas*, *copia* pulchri audit. Pulchri hanc esse perfectionem vel inde apparet, cum hinc oriatur varietas in pulchro, qua nos omnes delectari scimus, cum nouas inde pulchrum saepe induere formas videtur. Quo plures igitur relationes pulchrum in se continet; et ad quo plures res relationes eius se extendunt, eo maior eius erit vbertas. Horti e. c. pensiles Semiramidis, quos PLINIUS l. XXXVI. 14. inter mundi admiranda recenset, maiorem sane pulchritudinem continuere, ac hortulus pagani cuiusdam. Pulchra imitationis, si vbertatem spectamus, mendo quodam praecipuo sunt obnoxii, quod prolixitas audit, scilicet, si in euoluendis relationibus omnibus nimis adcurati atque studiosi sumus. Id ipsum est, quod BOILEAU l' Art poet. Chant. l. v. 49 - 63. taxat:

*Un auteur quelque fois trop plein de son objet,
Jamais sans l'euiser n'abandonne un sujet,*

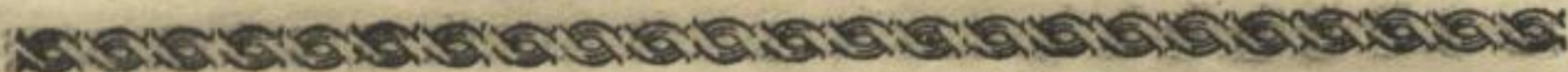
S'il rencontre un palais, il m'en depeint la face,
 Il me promène après de Terasse en Terasse;
 Ici s'offre un perron; là regne un Coridor;
 Là ce balcon s'enferme en un balustre d'or.
 Il compte des blasons les ronds et les ovales,
 Ce ne sont que festons, ce ne sont qu'astragales;
 Le saute vingt feuillets, pour en trouver la fin;
 Et je me sauve au peine a travers du jardin.
 Fuyés de ces auteurs l'abondance sterile,
 Et ne Vous chargés point d'un detail inutile
 Tout ce qu'on dit de trop, est fade et rebutant,
 L'esprit rassasié le rejette a l'instant,
 Qui ne sait se borner, ne sut jamais écrire.

Inde cuilibet, qui pulchrum imitationis efficere vult, et
 parsimonia aesthetica et laudabilis breuitas eiusdem se com-
 mendat. Quarum prima tot saltem admittit relationes pul-
 chri euoluendas, quae, vt splendore suo luceat, sufficiunt; al-
 tera de omnibus illis relationibus tacere iubet, quae sine to-
 tius detrimento abesse possunt.

Ne gemino bellum troianum ordiatur ab ovo. HORATIUS
art. poet.

Idem alio loco hanc ponit legem:

*Quidquid praecipies, esto breuis, vt cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
 Omne superuacuum, pleno de pectore manat.*

VII.

Tertia pulchri perfectio | eo efficitur, si magnas conti-
net relationes, id est, quatenus relationes in se spectatae mul-
ta in se continent varia. Haec *magnitudinem* pulchritudinis
constituit. Magnae hae relationes vel sunt propius in nexu
cum virtute, vel minus; hoc *magnitudinem* naturalem, illud
moralem seu dignitatem pulchri sistit. Naturalis adest ma-
gnitudo pulchri e. g. VIRG. *Aeneid. V. v. 421. seqq.* cum

Entellus

duplicem ex humeris reiecit amictum

Et magnos membrorum artus, magna ossa lacertosque

Exiit, atque ingens media constitit arena.

Dignitatis exemplum HORATIVVS praebet, *Ode III. Libr. III.*

Iustum et tenacem propositi virum,

Non civium ardor prava iubentium,

Non vultus instantis tyranni,

Mente quatit solida: neque Auster

Dux inquieti turbidus Adriae,

Nec fulminantis magna Iouis manus:

Si fractus illabatur orbis,

Impavidum ferient ruinae.

In magnitudine naturali tres praecipue obseruantur gradus.
Sunt quaedam obiecta, quae infimum fere magnitudinis gra-
dum continent, et adpellantur *res tenues*. Alia maximum ma-
gnitudinis gradum ostendunt, et sunt *res excellenter magnae*,
quae media inter haec incedunt via, *res mediae* vocantur. Tria

haec *Bucolicis Aeneide et Georgicis Virgilii* illustrari consue-
uerunt, vel etiam versibus hisce Maronis:

Non omnes arbuta iuuant humilesque myricae,

Si canimus syluas, syluae sint consule dignae.

Vbi humiles myricae *tenuis*, arbuta *medias* et syluae *excel-*
lenter magnas res notant.

Dignitatis gradus ex virtutis gradibus metimur, cum
quibus est connexa. *Minor* adest, si cum simpliciter ho-
nesto viuendi genere connectitur. *Maior*, si cum nobili vi-
uendi ratione, *maximus*, si cum virtutibus heroicis coniuncta
est. Maximus gradus magnitudinis pulchri sistit *pulchrum*
sublime. Dum de sublimi loquor, quilibet sane verba *MOSIS*
in creationis historia *Gen. I. 3. dixit Deus: Esto lux, et fuit*
lux: in memoriam reuocabit. Huc etiam pertinent Psalm.
XVIII. 8 - 16. Es. XXX. 12 - 16. Et si idolum hic
iungere licet, de Ioue *VIRGILIUS* sublimia satis fatur *Aeneid,*
X. v. 115.

Adruit et totum nutu tremefecit Olympum.

- I. Ratione pulchri imitationis obserues; si sublime quoddam
efficere animus est: omnia fugias longe quaesita orna-
menta, et ad naturale pulchri quam maxime animum at-
tendas. Praecipue si in re, vbi animi sunt adfectus mouen-
di, versaris.

Sententiolisne flendum erit? QUINTIL. L. XI. Cap. I. An-
tithefin apud veteres interdum in sublimi adhibitam vide-
mus. Exemplum Alexander respondens Parmenioni prae-
bet

bet

80

bet. CURTIUS IIII. II. et ego, inquit, pecuniam quam gloriam malle, si Parmenio essem - - me non mercatorem memini esse, sed regem.

2. Vitium, quod sublimis causa pulchrum imitationis necesse est, vitet, est *umor*, qui inanem sublimitatis speciem prae se fert, in se vero falsa continet. Hoc de vitio HORATIVUS loquitur in *Art. poet.*

Dum inquit, vitat humum, nubes et inania captat.

Vitii huius MALHERBE recte adusatur, dum de Ludovico XIII. dicit:

Est ce que sa valeur, a fait en deux Etez.

Alcide l'ent il fait en deux siecles de vie.

Forfitan et inter nostrates huc illuc Lohensteinii haeredes ad huc reperimus; optandum sane foret, ut verae quilibet laudis, qua Ciceronem exornat QUINTILIANVS, gustum haberet: *Non supra modum, inquit, elatus Tullius l. XII. 18.*

VIII.

Quarta pulchri perfectio est eiusdem *viuiditas* s. *perspicuitas* et *lux*, quae efficitur claritate extensiuua maiore, relationum sensibus facile cognoscenda, quae claritas extensiuua maior ex multiudine notarum in pulchri relationibus oritur. De pulchro in genere valet, quod de eloquentia QUINTILIANVS L. II. c. 3. adserit. *Prima est eloquentiae virtus perspicuitas.* VIRGILIUS *Aen. L. I. 406.* lucis huius exemplum suppeditat, *Venerem pingens.*

- - Aver-

*Avertens rosea cervice refulsit,
Ambrosaeque comae divinum vertice odorem
Spiravere, pedes vestis defluxit ad imos,
Et vera incessu patuit Dea.*

I. Pulchra imitationis hancce lucem ab autoribus eo magis accipiunt, quo magis, qui eas effecit, de faciendis claras habuit ideas.

*Ce que l'on conçoit bien s'enonce clairement,
Et les mots pour le dire arrivent aisement.*

BOILEAU art. poet. v. 153. Idem QUINTILIANVS testatur: *Plerumque, ait, accidit, ut faciliora sint, ad intelligendum et lucidiora multo, quae a doctissimo quoque dicuntur: addemus, et quae a peritissimo quoque artis efficiuntur.* Cum porro secundum tritum illud opposita iuxta se posita magis elucescant, adparet, iisdem pulchro lucem affundi posse; inde, quantae periodi contrariae orationi sint, pulchritudini colligi potest. Melius sane ac in *Magnif. et Excell.* WALCHII, in qua Tullii et linguam et eloquentiam vnitas videmus, *oratione seculari*, exemplum vix inuenies. Adiacentes regiones cum vrbe et Academia nostra comparans, dicit: *Illinc Mars impius caedem anhelans et furens ad cruentissima mortis spectacula inuitat; hic musarum alumni ad aras et templa ad suauissimas pacis artes vocantur: illinc clamor castrensis omnium circumsonat aures, et classicum palpitantem ciuis animum nouo pauore percutit; hic festiua hilaritas et sumtuosus nouae et nunquam antea visae cerimoniae adparatus mentes re-*
create

creare omnes et spiritus solito maiori animare videtur; illinc lamentantium et morientium suspiria, hic adclamantium et congratulantium voces audiuntur: cet.

2. Lucem pulchritudinis effecturus vitet fucum aestheticum, seu adfectatam viuiditatem. *OVIDIUS* in pernoto illo versu:

Adspicis exsanguis chartam pallere colore.

huius vitii reus est. Forfan et *PLINIVS IVN. ep. VI. lib. V.* in eleganti illa Tusci sui descriptione in idem incidit, dum dicit: *A tergo Apenninum sed longius habet; accipit ab hoc auras quamlibet sereno et placido die, non tamen acres et immodicas, sed spatio ipso lassas et infractas.*

VIII.

Quinta pulchri perfectio oritur ex vera perspicuitate, seu, si vero aethetico circumfunditur lux, atque dicitur *euidencia*. Exemplum eius in initio statim *Artis* poet *HORATII* legimus, absolum esse poema, si vnitas ei desit, hac ratione probat:

*Humano capiti cervicem pictor equinam
Iungere si velit, et varias induere plumas,
Vndique collatis membris, ut turpiter atrum,
Desinat in piscem, mulier formosa superne.
Spectatum admitti, risum teneatis amici.
Credite Pisones, isti tabulae fore librum
Persimilem, cuius velut aegri somnia vanae*

D

Iun.-

*Iunguntur species, nec ut pes, nec caput uni
Reddatur formae.*

Ratione euidetiae in pulchro imitationis euites et fucum et siccitatem, seu absentiam viuidentis. Fuci olim concionator quidam gallicus reus erat, dicebat: *Les jeunes gens meurent quelque fois avant les personnes agées, comme Jean courut plus vite au sepulchre que Pierre.*

X.

Ultima denique pulchritudinis perfectio *vita* est pulchri, quae obtinet, si pulchrum facultatem adpetitiuam inferiorem mouere valet. Ea perfectione gaudet Didonis ad Aeneam oratio, qua illum flagrat, ne ipsam deserat, *Aeneid. III. 305. sqq.*

*Dissimulare etiam sperasti, perfide, tantum,
Posse nefas? Tacitusque mea decedere terra?
Nec te noster amor, nec te data dextra quondam,
Nec moritura tenet crudeli funere Dido?
Mene fugis? Per ego has lacrimas dextramque tuam, te
Quando aliud mihi iam miserae nihil ipsa reliqui!
Per connubia nostra, per inceptos hymenaeos,
Si bene quid de te merui, fuit aut tibi quidquam
Dulce meum! Miserere domus labentis et istam
Oro, si quis adhuc precibus locus, exue mentem.*

Hinc pulchrum imitationis effecturus, talia eligat obiecta, quae aut bonum pollicentur, aut mala minantur, aut saltem talia esse videntur.

XI.

XI.

Quo verior, vberior, maior, dignior, lucis, euidetiae ac vitae plenior est res, quae relationes sensitiue facile cognoscendas continet, eo maior eius erit pulchritudo.

XII.

Pulchritudinis oppositum est *deformitas*; hinc opposita ratione declaranda, et oritur ex absentia relationum legitimarum, sensibus facile cognoscendarum. Et, si dicis, eam esse imperfectionem sensibus adperceptam, etiam absentiam relationum admittis. (II.).

Cum nihil ex omni parte in vniuerso omnium expers sit relationum, adparet, nihil ex omni parte esse deforme.

XIII.

Eadem deformis esse possunt, ac pulchri diuisiones. Erit *deformitas in se talis*, et *respectiua*, *obiectiua*, et *subiectiua* (III). Ratione obiecti deforme erit *naturale*, quod ex errore naturae quasi natum esse videtur, *artificiale*, *musicum*, *morale*, et *imitationis* (§. cit.).

Dissonantiam in musicis, seu sonorum discrepantiam in se spectatam, deformitatem adpellare non dubito, numquam enim relationes sensibus facile percipiendas exhibet; quod autem vulgo ad pulchritudinem musicam referatur, ex varietatis studio deriuandum mihi esse videtur. *Reficit animos, ac reparat varietas*. QUINT. L. XII. Praeterea, si, vt musici loqui amant, dissonantia in consonantias legitime resoluitur, relatiuae pulchritudinis nomine donari posse videtur (I. 4.). Vti umbra per se imaginis pulchritudi-

nem non constituit, sed adest, quo magis id, quod est illuminatum, existare atque eminere videatur.

XIII.

Vitia quaedam, quibus gradus deformitatis atque maior semper absentia pulchritudinis efficitur, perfectionibus pulchri opposita sunt. *Falsum* defectu veritatis oritur (III.). Omnis prorsus pulchritudo eodem cessat. Quid enim magis absouum foret, ac si quis

Delphinum syluis adpingit, fluctibus aprum. HORAT.
arte poet.

Deinde ex defectu vbertatis venit *paupertas, inopia, angustiae*. Quo pauciores igitur obiectum continet relationes, eo magis a pulchro decedens ad deformitatem accedit.

XV.

Absentia magnitudinis naturalis, obiecta in numerum *nugarum vere talium* atque *ineptiarum* veniunt. Caueas tamen, ne satyras atque generatim, quaecumque ironice referuntur, etiam si circa obiecta minora versentur, ad nugas referas. Magnae enim ibi atque res arduae saepe minoribus celantur. Dignitatis oppositum est *vilitas, leuitas, abiectum*. CATULLI, TIBULLI ET PROPERTII scripta hoc scatent vitio. Sublimis oppositum est *repens*, seu maximus gradus ineptiarum et abiecti. *Obscuritas* porro fugat pulchritudinem, et ex absentia perspicuitatis oritur. *Obscure cogitans,*

tans,

tans, obscuritatem euitare in pulchro inuitationis nescit. Nimis longe quaesitae imagines, et comparationes, eademque nimis, praecipue diuersi generis, cumulatae saepius eandem efficiunt. Vt e. c. Gallus quidam aedificia irregularia soloecismos in lapidibus adpellauit. De cumulatis similibus QUINTIL. L. VIII. c. 6. loquitur: *Vt modicus, ait, atque opportunus translationis usus illustrat orationem, ita frequens obscurat, continuus vero in allegoriam et aenigma exit.* Euidetiae defectus sistit *ambiguum, anceps, dubium et incertum.* Defectus denique vitae pulchritudinis sistit *inertiam, mortem.*

Caueas, ne ab eo, quod tibi obscurum videtur, ad absolute obscurum colligas, nomen e. c. quod in satyra VIII. BOILEAU Alexandro dedit:

*Ce fougueux l' ANGELY, qui de sang alteré
Maitre du monde entier, s'y trouvoit trop serré.*

nemo intelliget, qui nescit, Angely nomen esse sannionis cuiusdam Gallici. In genere autem e pulchri natura adparet, id, quod maiori pulchritudinis gradu gaudet, et quod etiam in minoribus sui partibus magnam prae se fert pulchritudinem, difficilius esse ad diiudicandum, cum plurimae ibidem adsunt relationes, quas vno quasi obtutu animaduertere non omnibus datum est. Inde fit, vt, pro ratione gradus cognitionis animaduertentis, pulchrum quoddam magis clarum et euidens, et opposita ratione obscurum, inuolutum, et tectum, hinc deforme esse videatur.

XVI.

Quo falsius, angustius, ineptius, abiectius, obscurius, evidētia et vitae magis expers, obiectum quoddam est, eo maior eius erit deformitas.

Si deforme imitationis spectamus, signa etiam incensum veniunt, quae eius deformitatem augere possunt.

XVII.

Diudicare est, comparare varia rerum cum regulis perfectionum. Quod fit vel ope rationis vel sensuum; hinc vel distincte vel confuse. Diudicatio ergo rationis cognoscit perfectiones et imperfectiones rerum. Diudicatio autem sensuum pulchrum et deforme cognoscit (II.). Facultas res sensitiue diudicandi est *gustus, sapor*, qua animae facultas consideratus.

XVIII.

Gustus est naturalis, qui ab ineunte statim aetate adest, quique nobiscum nasci videtur; studio autem et usu perpolitus atque emendatus adpellatur *adquisitus*. Gustus porro est vel *theoreticus*, vel *practicus*; ille cognitionem saltem regularum, quibus pulchrum et deforme metimur, habet; hic autem hisce vtens regulis, pulchrum efficere annititur. Diudicatio vel *vera* vel *falsa* esse potest. Idem de gustu obtinet. Habitus veras ferendi sensitiuas diudicationes, est *gustus purior, sapor non publicus*; habitus vero easdem erroneas ac falsas ferendi dicitur *gustus corruptus*. Gustus plurium eodem tempore viuentium, *gustus* dicitur *prae-*
domi-

dominans; habitus obiecta ad vsque minores partes sensitive diiudicandi, *gustus* audit *delicatus*. Varia et ab obiectis, quae ad diiudicandum sumit gustus, accipit nomina. Inde, quid sit *gustus moralis*, *musicus*, cet. adparet.

1) Vox gustus et latiori et strictiori significato accipitur. *Latiori* sensu est sensatio quaelibet, quam perceptis pulchro et deformi habemus. *Strictiori* significato est facultas sensitive diiudicandi eadem: posteriorem sensum nunc admittimus. Uterque ex usu loquendi constat. De ambobus loquitur Cel. TRUBLET in libro, qui auctoris certe nomen ab obliuione semper vindicabit: *Essais sur divers sujets de litterature et de morale T. III. p. m. 139.* dicit: *En général il y a bien de la différence entre un défaut et un desagrément, entre les iugemens que nous portons des choses et les sentimens que nous éprouvons a leur occasion; en un mot entre le gout considéré comme iugement d'approbation ou d'improbation, et le goût considéré comme sentiment de peine ou de plaisir.* De gustu strictiori significato saltem adducere liceat Celeberr. ROLLIN in libro: *de la maniere d'enseigner et d'etudier les belles lettres*, qui doctissimis quibusque viris probatur T. I. p. m. 56. *Le gout, inquit, par rapport a la lecture des auteurs et a la composition est un discernement délicat, vif, net et précis de toute la beauté, la vérité et la iustesse de pensées, et des expressions, qui entrent, dans un discours. Il distingue ce, qu'il y a de conforme aux plus exactes bienséances, de propre a chaque caractère, de convenable*

AUX

aux differents circonstances. Et pendant, qu'il remarque par un sentiment fin et exquis les graces, les tours, les manieres, les expressions, les plus capables de plaire; il apperçoit aussi tous les defauts qui produisent un effet contraire, et il demêle en quoi precisement consiste ces defauts, et jusqu' ou il s' ecartent de regles severes de l' Art, et des vraies beautés de la nature.

2. De gustu naturali CICERO loquitur in *Bruto* suo: Numquam, inquit, de bono oratore, aut non bono doctis hominibus cum populo dissensio fuit. Huius enim ad diiudicationem gustus sufficit naturalis. Gradus vero, in quo orator bonus vel minus bonus est, ex regulis pulchri determinare, hoc gustus erit acquisiti.

3. Gustus, qui et minimis deformitatibus offenditur, est nimis delicatus seu mollis, qui species est gustus corrupti.

XVIII.

Trium praecipue, ut facultates inferiores omnes, sic et gustus capax est perfectionum. Vna est *extensio gustus*, quatenus multarum rerum, multas pulchritudines atque deformitates diiudicare potest. Altera *intensio*, quatenus maiores pulchritudines verius ac facilius diiudicare valet. Tertia denique *protenso*, quatenus diiudicationes per longius temporis intervallum continuare potest. Porro, cum in gustu adsit cognitio (XVII.); sequitur, quo plures, maiores, digniores res, quo vberiores, maiores, digniores earum pulchritudines, quo plures et minores deformitates, verior, viuidior, certior atque vitae plenior diiudicare valet, eo maior eius erit perfectio.

XX.

XX.

Gustum itaque perfectiorem adquisiturus, sequentia attendat necesse est:

I. *Tot tantasque res diiudicet, quantum ab ipso et in se et physice et moraliter fieri potest.* Hoc enim gustus augetur extensio (XVIII.). Ex hoc ipso adparet, res, quae saltem rationis iudicium agnoscunt; deinde, ad quas facultas diiudicandi iudicantis ipsius non sufficit; denique, quarum diiudicatio obligatione quadam maiori impeditur, in diiudicandarum, de quibus hic loquimur, numerum venire non posse. Reliquas res omnes ad diiudicandum sumit gustus. Quum vero et maxima possibilis gustus extensio sit limitata; adeoque non omnia, quae ei se offerunt, obiecta eodem gradu diiudicare valeat; necesse est, ut quisque ex his sibi delectum faciat. Praecipue igitur eas diiudicet res, cum quibus maxime occupatur, et quae cum iisdem maximo sunt in nexu. Hoc, si iudicantem spectamus gustus sui, vocatur *territorium*; quod autem in tantum augendum est, in quantum eiusdem diiudicandi vis, atque officia, obligationesque eius permittunt. Territorii finibus rite constitutis ex iisdem deinde gradus, quem ad alias res diiudicandas adhibere debet, determinatur, quo propius enim adiacent, id est, quo magis cum iisdem sunt in nexu; aut ad eas diiudicandas faciunt, eo maior gradus, quem in iis collocare debet, erit diiudicationis. Ut ve-

E

ro

ro gustus iudicia exercere queat, et facultatem diiudicandi ipsam et reliquas, quae eandem sustentant, animae facultates exercent necesse est.

Duo praecipue hic sunt vitanda: Primum: ne nimis longe ultra suos quisque transeat fines, alias forsan erit admonendus, ut faber ille a Strabonico, cum eodem de re musica certante: *nonne sentis te ultra malleum loqui?* Alterum, ne finibus nimis arctioribus se circumscribat.

XXI.

II. *Maximas, quantum et in se, et physice et moraliter ab ipso fieri potest, diiudicet res.* Enimvero cum omnia diiudicare non valet, ex iisdem maiora et digniora semper eligit. Hinc ad excellenter magnas, quam ad medias magis semper attendat, mediasque pluris aestimet tenuibus (VII.). Idem quoad gradus dignitatis tenendum (§. cit.). Multum hoc facit, ut intensio gustus obtineatur (XVIII.).

Haec obseruantes nobismet ipsis cauebitur a ridicula sane minutiarum sectatione; neque minoribus occupati maiora negligemus, id est, *studiosi minutiarum (l'esprits de bagatelle)* erimus.

XXII.

III. *Omni in obiectis, tot tantasque, maioresque semper diiudicet pulchritudines et minores deformitates, quantum ipsi et in se, et physice, et moraliter est possibile.* Ad varia igitur eorum-

eorundem attendat, itemque ad nexus eorum, ad con-
fectaria et fines. Praecipue vero animum attendat, si in re-
bus versatur, quae intra eius iacent territorium (XX). Dein-
de si in obiectis maioribus (VII.) occupatur. Haec obser-
uata extensionem gustus augent (XVIII.), itemque eundem
efficiunt delicatum (XVIII.). Vitet gustum nimis delicatum
(XVIII. 3.).

III. Pulchritudines atque deformitates *vere* diiudicet.
Hinc ne quidquam finitorum omnibus numeris pulchrum et
absolutum, neque eorum quidquam ex omni parte defor-
me esse putet; neque in iudicando sit praecox, qui ob-
iectum aut pulcherrimum aut maxime deforme sui generis
credat; neque rei, quae maiores habet pulchritudinis per-
fectiones, minorem eorundem gradum tribuat, et v. v.
Iustus et aequus sit rei aestimator. Hoc autem vt fieri pos-
sit, leges pulchri, quod quisque diiudicandum sumit, sciat
necesse est: atque in genere cognitionem adquirat, distin-
ctam et completam de multis rebus, quod multum eum
adiuuabit, vt indiuidua et species, quae sub iisdem conti-
nentur, rite auxilio gustus diiudicare possit. Vt veritatem
in gustus iudiciis adquirat, vitet erroneas de pulchro et
deformi notiones, praeiudicia falsa, errores experientiarum,
praecipitantiam in iudicando, animi denique motus, men-
temque repetundis adsuetam litibus. Omnia haec praeci-
pue obseruet circa obiecta, quae intra eiusdem territorium
posita sunt (XX.). Veritas diiudicationis ad intensiorem gustus
facit (XVIII.).

1. Ne vnquam sibi persuadeat, gustum praedominantem (XVIII.) esse vel ex omni parte verum, vel in totum falsum. In rebus grauioribus eundem falsum praesumat, donec constet contrarium. In rebus autem leuioris momenti eundem verum esse admittat, ne in suspensionem *studiosi minutiarum* (*l'esprit de bagatelle*) incurrat (XXI.Schol.).

2. Fieri potest, vt duo de eodem obiecto diuersa ferant iudicia, quae et vnum et alterum veritate gaudent, cum obiecta sub diuersis relationibus considerarunt.

3. Ad praeiudicia falsa praecipue pertinent:

1. Si quod iudicanti placet aut displicet, pro pulchro aut deformi habet. Fieri enim potest, vt, res ei placeat ex erronea cognitione, vel vt consuetudine longiori et moribus acui sui seductus deforme quoddam pulchrum putet, et v. v.

2. Si pulchrum, quod ipse non callet, aut quod efficere ipse nequit, ob id ipsum pro deformi habet. Quod praeiudicium *Egoismi aesthetici* nomine innotuit.

3. Praeiudicium antiquitatis et nouitatis quod duo continet.

a) Omne antiquum pulchrum, omne nouum deforme.

b) Omne nouum pulchrum, et omne antiquum deforme.

Hoc praeiudicio ex parte certo laborarunt, superiori saeculo disceptantes de praestantia veterum prae recentioribus, et versa vice. Ambo, vt nobis videtur, peccarunt, tum

tum

tum ii, qui, quidquid veteres pronunciarunt, ex tripode dictum credunt, cum illi, qui, quantum recentiores antiquis debeant, sunt obliti. In OWENII partes nobis eundem esse videtur, cuius verba e *Libr. III. poster. Epigr. 47.* huc transcribere liceat:

*Displicet insipiens novitas delira vetustas
Non placet: est vero, nil mihi, Paule prius,
Non ego sum veterum, non adsecla, Paule, nouorum
Seu vetus est verum diligo, siue nouum.*

Recentiorum vero scripta non semper ea ac antiquorum monumenta, se commendare pulchritudine, ex eo nobis oriundum esse videtur, quod, ut illos adsequerentur, ipsos imitandum sumserunt, cum veteres naturam imitatione consequi adniterentur. Vetustiorum litterarum monumenta auxilio quidem esse possunt scriptoribus nostris naturam imitantibus, sed eam, non illos, exemplar sumant. De disceptatione illa, quas veterum et recentiorum comparatio genuit, adeas *Illustr. AYRERI dissert. de comparatione erudit. antiquae et recentioris*, quae eiusdem *Edit. BLACKWALLII* est subiuncta.

4. Si nihil perfectum ac pulchrum credit, nisi quod foetus sit hominum suorum.
5. Praejudicium autoritatis.

XXIII.

V. *Iudicia gustus claritate seu viuiditate maxima possibili gaudeant.* Enim vero, quo quaeuis eorum clariora sunt, eo magis

ad usum vitae faciunt communis. Praecipue claritatis sit studiosus in rebus, quae eiusdem ingrediuntur territorium (XX), ut vero in hoc ipso rite procedat, obiecta, quae diiudicanda sunt, antea exploret, an claritatis, et cuius eiusdem gradus et capacia sint et digna. Hoc facto plurius et maximos claritatis gradus adsequi studeat. Quo igitur maiores sunt res atque digniores, eo clarius eas diiudicare adnitatur. Quo minores sunt et leuiiores, eo minus animum ad eas attendat. Clarius ut res diiudicare possit, saepius unus eiusdemque repetat diiudicationem, iam ingenium adhibeat in iis considerandis, iam acumen, nunc memoria repetat antea cognitae relationes, cet: Claritas et intensio et protensio gustus promouet (XVIII.).

Ex dictis patet, quod in iudiciis gustus saepe aut pulchritudinem, aut deformitatem adeo obscure cognoscere possimus, ut eandem symbolice notare non valeamus. Hinc in iudiciis gustus admitti potest, qui dicamus, adest pulchrum, deforme, *nescio quid* (*je ne sais quoi*). Admittitur vero hoc in iudiciis saltem de rebus, quae aut claritatem non admittunt, aut eadem non sunt dignae.

XXIII.

VI. *Diiudicationes gustus certitudine seu euidencia maxima possibili se commendunt necesse est.* Nisi enim de iudiciis suis quisque est certus, semper sane dubius haerebit, an eadem vera sunt,

sunt,

fint, an falsa, cum veritatis eorum nondum clare sibi sit conscius. Quo clarior eius de veritate iudicii est cognitio, eo certior erit de eodem. De plurimis igitur, de maioribus, dignioribus iudiciis gustus maximo possibili gradu sit certus, praecipue si obiecta ad eius territorium pertinent (XX.). Id quod et intensiorem auget gustus et protensionem (XVIII.). Res si non tanti sint faciendae, ut de earum iudicio certus sit, probabilitas sufficit.

Duo adhuc hic monenda videntur: *Primum*, si de iudiciis gustus certi sumus, vitabimus et *pertinaciam gustus*, i. e. si erroneas diiudicationes sensitivas pro veris ventilamus, iisque insistimus; et *inconstanciam gustus*, quam BOILEAU nobis *Sat. VIII.* explicat, ille ait:

*Voila l'homme en effet. Il va dublanc au noir
Il condamne au matin ses sentimens du soir.*

Quod certo euenit, cum gustus certitudine non gaudet.

Alterum, rite intelligas tritum illud; *de gustu non est disputandum*, scilicet eo indicari debet: ne flagres studio rixandi cum aliis de iudiciis gustus, circa obiecta singularia. Verum si forsan prouerbum nimis proprie sumeres, tunc contra illud excipienda quaedam erunt, fieri enim potest:

- I. ut quis pulchritudinem in obiecto obuio obseruet, alter deformitatem, cum finita omnia ex parte perfecta et altera ex parte imperfecta sunt, et ratione cognoscentis vnus magis perfecta prae altero pollere potest facultate cognoscendi. Hinc ambo vera ferunt iudicia (XXII. 2.), quae

quae

quae quisque defendere, de gustu ergo disputare potest. Videat tamen quilibet, ne sit pertinax.

2. Fieri potest, ut iudicium cuiusdam sit erroneum. Cum gustus sit cognitio sensitiva, quae ex parte semper obscura (XVII.), hinc eo magis errori obnoxia. Ne igitur sibi quisque persuadeat, falli se nescium esse in iudiciis gustus; audiat itaque alterum in rectam viam eum reducentem: de gustu hi etiam disputare possunt.

3. Si obiecta talia sunt, ut circa ea gustus et intellectus iura esse paria adpareant; iudicia intellectus certiora ac tutiora semper sunt praeiudiciis gustus. Audias igitur iudicia rationis. Ne itaque proverbio illo quasi vallo te circumdes, si alii iudicia tua perfectiora et veriora reddere student; accipias iudicia intellectus, uti exceptiones contra iudicia tua gustus, et in hoc igitur casu de eo disputare licet.

XXV.

VII. *Vita prae omnibus, quantum fieri potest, exornet iudicia gustus.* Hoc enim efficit, ut fiant utilia et foecunda. Praecipue vero ea obtineat, in diiudicandis obiectis, in territorio eiusdem positis, et maioribus, et dignioribus. Hoc autem ut efficere possit, pulchrum ac deforme intuitiue cognoscat, obseruetque superiores gustus perfectiones a §. XX ad XXIII. traditas. Vitet voluptatem et taedium adparens, crassius et inconstans, distinguatque voluptatem et taedium

dium

dium ex iudiciis gustus ortum trahens, a taedio et voluptate, quam in anima simul percipit, quod intensionem gustus auget. Vitet igitur *indifferentiam* gustus, seu eiusdem vitium, quo vita caret. Hinc iudicia ei gustus sint motiua ad tot tantasque actiones, quantum fieri potest. Quod autem vt fieri possit, omnes obieci praeteritas, praesentes, futuras relationes, causas, effectus, consecretaria, fructus, damna, cet. consideret.

XXVI.

VIII. Quo faciliori tandem negotio iudicia gustus feruntur, eo perfectior gustus est, eo maior enim est habitus. Hunc vt adquirat, diiudicationes instituat, etiamsi aliae in anima adsunt clarae repraesentationes, etiamsi fortiores sint, diuersique generis, neque admittat, vt pulchrum rei eius ei celet deformitates. Alias denique exerceat animae facultates, quae ad diiudicandum faciunt.

XXVII.

Vitia, quae dictis gustus perfectionibus opposita sunt, opposita declarantur ratione. Atque cum praecipua quaedam eorum, in perfectionum tractatione, iam tradidimus, longiori eorum enumeratione et explicatione supersedere sane nunc possumus. Nominasse ea sufficiat. Quo pauciora, *minora, leuiora, obieci*; quo angustiores, *minores, viliores pulchritudines*; quo pauciores et maiores saltem deformitates;

F

quo

quo falsius, obscurius, omnia haec diiudicat, quoue diiudicatio sua magis certitudine ac vita caret, eo imperfectior et corruptior (XVIII.) erit gustus.

XXVIII.

Vitiōrum gustus explicationis loca, fontes quosdam aperire placet, vnde diuersa, et eo ipso saepius falsa de pulchro et deformi promanant iudicia.

1. Diuersi sunt iudicantes; hinc diuersa iudicia; sunt quibus physice est impossibile, qui pulchritudines et deformitates quasdam rite diiudicent, cognitio eorum angustior, defectus experientiae, iudicandi facultas minus exercitata tenuesque naturae dotes, iudicantes eos coërcent. At vero iudicant, neque vt territorii sui fines recte determinent, curant. Hinc obiectum illis obuium, angustum, ineptum, obscurum, cet: esse sumunt Relationes quasdam essentiales et necessarias, quae non sunt, alias accidentales, et arbitrarias, quae necessario rei adhaerent, esse credunt. Alii, in quibus, quid efficere possit, natura experta esse videtur, de eodem iudicantes obiecto, in illo vbertatem, magnitudinem, dignitatem cet. deprehendunt. Diuersa iudicia, quorum priora vt plurimum falsa et inepta.
2. Diuersae sunt relationes, quae pulchrum constituunt, sunt, qui se inuicem confirmant et eleuant, sunt, quae se debilitant,

tant,

tant, temperant. Sunt, quae enti ratione positus, situs, loci, quem in vniuerso habet, conueniunt. Quodsi igitur plures quis earumdem cognoscit, alter pauciores, si nexum, in quo obiectum est, vel maiorem vel minorem esse sumunt, diuersa inde ferunt iudicia, quorum vnus semper ex parte falsum.

3. Fructus, quos ex obiectis haurimus, amicitia aut odium erga et contra autorem artificii cuiusdam, ratio obiectorum, ad vitae nostrae rationem, ad artem, scientiam, quam praecipue colimus, cuiusque amore deperimus, vsus receptus, mores, climata, regiminis rationes, cultus, euentus, educatio, institutio, ideae aduentitiae seu admixtae, maxime diuersa gignunt iudicia. Memor sis verborum CICERONIS *Orat. pro Arch. poet. Cap. VII. in fin.* Quodsi, inquit, ipsi haec (litterarum elegantiorum studia) neque attingere, neque sensu nostro gustare possemus, tamen ea mirari deberemus, etiam cum in aliis videremus. Doctissimi quique viri plures forsan adhuc videbunt errorum fontes, hos vero, vt quisque eos vitet, indicasse sufficiat.

XXVIII.

Quodsi itaque gustum perpolitum et perfectiorem effecimus, de iis, quae in ipso iudicandi actu obseruanda videntur, pauca adiiciemus. Gustum *theoreticum* (XVIII) si respicimus, duo eius, quae diiudicat, sunt obiecta, natura scilicet et ars. Prius

si spectes, ex definitione gustus sequitur, necesse esse, disquirat, an relationes legitimaе sensibus facile cognoscendae adsint, id est an pulchrum sit seu deforme. Deinde, an perfectionibus pulchri, (III. ad X. explicatis) obiectum in vniuersi natura obuium gaudeat, quae illi desint, quasque ex illis praecipue admittat. Quo plures earum adsunt eo maior, quo pauciores, eo minor pulchri erit perfectio. Idem de deforme obtinet. Artem si respicimus, iisdem, quas diximus, obseruatis, praecipue videat, an naturale etiam pulchri (V.) adsit. Quo magis ab eodem reliquisque perfectionibus recedit, eo magis accedit ad deformitatem. Haec autem diiudicatio, eo facilius vt procedat, regulam quisque seu mensuram abstrahat generalem, de gradu et maximo et minimo pulchritudinis et deformitatis, quoad ipse quantitates hasce intensiuas, ex iis, quae in superioribus de gradibus pulchritudinis adiecimus, quaeque vnius cuiusque artis regulae magis determinant, potest dimetiri. Regula haec generalis et *norma idealis* appellari consuevit, ex qua reliquos deinde gradus determinare valet. Si e. c. vitam pulchritudinis spectamus, attendamus legentes, cernentes, audientes, ad gradus motuum animi, quibus inflammamur. Obseruemus maximum et minimum gradum, atque exinde faciamus mensuram. Sola in arte gustus occupatur *practicus* (XVIII.) Ex ipsa eius natura sequitur, duo ei praecipue esse spectanda. *Primum* erit obiectum, quod imitandum sumit. Purior hic gustus, optima quaeque ad imitandum sibi proponet, gustuque theoretico, vtetur, qui

diiudi-

diudicet, quatenus obiecta maiores aliis contineant pulchri perfectiones. Ex hisce vel vnum eliget, quod imitatione consequi annitetur; vel plures, quae pulchritudines simul possibiles exhibent, ex quibus nouum quid componet, (cuius Zeuxis Venerem pingens exemplum nobis subministrat CICE-RO de inuent. L. II. ab init.). Quod, etiamsi id ipsum qua totum non existat, naturale tamen dici potest, cum id maxime, teste QVINTILIANO, est naturale, quod fieri natura optime patitur. Deinde etiam ingenii vires exploret necesse est, vt HORATIUS art. poet. v. 38. seqq. praecipit.

Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam

Viribus, et versate diu, quid ferre recusent,

Quid valeant humeri.

Alterum modus est atque ratio, qua obiectum hocce bene feliciterque imitetur, vbi cuiusuis, in qua versatur, artis leges ei erunt auxilio. Minime vero sufficit, vt obiectum pulchrum sit, signa etiam, quibus illud imitaturus exprimit, pulchritudinem prae se ferant necesse est. Praecipue attendas, vt sint adaequata (V). Vitet pulchri vitia.

XXX.

Restat, vt quaedam adiiciamus, quae illis, respectu gustus, obseruanda sunt, quibus arduum maxime negotium, educatio iuuentutis, datum est. Eorum est, vt ab ineunte statim aetate, gustum minorum naturalem, cultum atque perpoli-

tum reddant. Hoc ut fiat, maxime iuuabit sequentia si obseruent,

I. Eos, qui illorum curae traditi sunt, attentos reddant, ad pulchra naturae (III.) et in artefactis, ad naturale pulchri (V.). Hoc ipso efficient, vt vere pulchra iisdem familiariora fiant, atque illis deinde regularum instar sint, ad quas reliqua obiecta dimetiri possint. Tutissimum hoc nobis videtur medium, ad euitandum antiquitatis et nouitatis praeiudicium (XXII. 3.). Ex hoc principio determinentur, et lus pueriles, eorumque vestitus, ac gestus.

II. Praecipue animum aduertant, vt, quam cito fieri potest, pueri decorum virtutis et turpe vitii rite animaduertant. Hoc enim gustus officium est, vt, sumimus quod mens virtuti sit dedita, viam ad nobiliora et praestantiora facta nobis sternat. Historia hic se suosque fructus commendat, vt et fabulae Aesopi, Excell. GELLERTI aliorumque, quae iam dudum puerorum manus voluere consueuerunt.

III. Aditus artium illis sunt recludendi, ostendendumque illis, qua ratione veteres earum auxilio imitantes et exscribentes quasi naturam ad communes plausus, proprium quasi et singulare sibi ius adquisiuerunt. Quod vt eo melius procedat, optimi antiquiorum et nostratium scriptores illis euoluendi sunt, in quorum quasi familiaritatem

ritatem

ritatem penitus cum se dederint, autores deinde minus probatos legant, vt ex illorum comparatione horum vitia illorumque virtutes discant.

III. Denique legant aliorum iudicia de scriptis et artefactis, audiant illa in consuetudine, quae cum talibus illis intercedat viris, qui puriore iam ac perfectiore gaudent gustu, quo facto eo iam peruenerunt, vt perfectiones gustus XX. ad XXVI. explicatis, ipsi acquirere adniti possint.

Forte expectabis, qui media indicemus, qua ratione gustus corruptus in rectam possit reduci viam. Quum vero quaedam de mediis et perfectiorem reddendi et tenera aetate formandi gustum diximus, facile ex iis, quae huc pertinent, colligi possunt. Quin et ipsa gustus corrupti natura, leges suppeditat, cum sit facultas, erroneas ac falsas ferendi sensitivas diiudicationes (XVIII.) necesse erit, qui omnes, vt aiunt, lapides moueamus, vt ille, cuius est gustus corruptus, veris adsuefiat iudiciis. Rationem autem, qua hoc fieri possit, XXII. n. III. et XXX. inuenies. Consilia vero semper e re nata [capias, vt enim quisque generatus, educatus, institutus moratusque fuerit, sic modus et ratio semper mutantur, quibus gustui eius erit consulendum. Ratione autem vtaris leniori et mitiori, quam maxime fieri potest, ne tua traditus cura animum induret. Si habitum vere de obiectis ferendi iudicia sensitua adquisiuit, tunc reliquis operam det gustus perfectionibus.

XXXI.

NOB

XXXI.

Gustum si nobis perpolitum ac puriorem et delicatum denique adquisuimus, sequentia potissimum fugiamus. *Primum*: Caueamus, ne morosi fiamus ac difficiles gustui nostro nimis obsequentis: semper memores desipiendum esse in loco, id est, cedamus in rebus leuioris momenti aliis etiam si ex nostra sententia, meliora forte videremus, ne in odiosam minutiarum sectationem incidamus. *Deinde*, ne intemperantes simus in earum rerum cupiditate, quae ex nostra sententia venustate quadam sese commendant, atque hoc ipso luxuria diffuamus. *Denique*, ne nimis iudiciis gustus indulgeamus; nosque iis nimis adsuaficiamus, praecipue si obiecta et gustui et intellectui ad diiudicandum subiecta esse videmus, sed multo magis ambo et rationis et sensitiuum iudicium coniungamus, id quod et gustum semper puriorem efficiet, et nouum nobis fontem animi adperiet delectationis.

XXXI

NOBI.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
**IO. CHRISTOPHORO
 GREVIO**

S. P. D.

IO. ERN. IMM. WALCHIVS

SAPIENTISSIMA profecto est vitae TVAE
 academicae ratio, et ita comparata, ut
 nullum certe laudis genus, quod vel ex dili-
 gentia et indefesso proficiendi ardore; vel ex ho-
 nestatis studio morumque elegantiorum cultu-
 ra peti solet, deesse TIBI videatur. Norunt
 hoc omnes, qui te familiariter utuntur: prae-
 dicant praeclaram mentis TVAE indolem aca-
 demiae nostrae doctores, in quorum discipli-
 nam TE tradidisti, et qui uno quasi ore, quantum
 abs te patriae emolumentum; tantum a patria
 TIBI ornamenti et laudis verissime augurantur.

G

Inpri-

1804

Inprimis vero laudabilis TVAE industriae et virtutis ipse ego adsiduus fere spectator et testis, cum in scholis meis, quas sedulo frequentasti, privatissimis, tum in societatis latinae conventibus, non sine summa voluptate fui, et iam tum, talem TE futurum, cognoui, qualem TE publice iam ostendis, hoc est, iuvenem veruditionis et doctrinae laude florentissimum. Itaque pro meo in TE amore non possum, quin de magnis his, quas facis, laudis accessionibus laetissimum animum TIBI significem, ac vota simul pro constanti ac perpetua TVA salute faciam. Faxit supremum Numen, ut ea haud irrita sint, proque infinita sua gratia efficiat, ut, quodcumque felicitatis prosperitatisque genus in mortales cadat, id omne in te large effuseque per omne vitae TVAE tempus reperiat. Ienae, d. XIII. iun. CIO IO CCLX.

NOBI

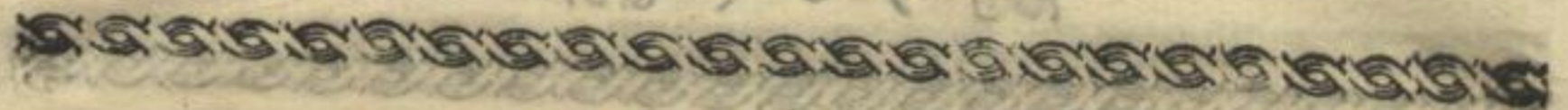
NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
IO. CHRISTOHP. GREVIO

S. D. P.

IOAN. FRIDER. HIRT,

S. S. THEOL. D. ET PHIL. PROFESS. PVBL.

Tritissimum sane est, et neminem facile fugit effatum de gustibus non esse disputandum, minime tamen reprebendo, sed maximis potius extollo laudibus TVVM, respondens doctissime, conatum, quem in tuenda doctissima de bono gustu dissertatione ostendis. Et sicut certam ingredior spem, fore, ut quilibet vel mediocris iudicii ex erudita hac exercitatione haud obscure sit collecturus, quantum laudis, ornamenti et utilitatis adferat, tempus optime terere atque in bonas artes excolendas et ex liquidissimis fontibus hauriendas incumbere; ita nullus plane dubito, quin doctissimum hoc specimen cum praeside TVO doctissimo, amico meo longe dilectissimo, viriliter et egregie sis defensurus. Gratulor TIBI itaque hoc eruditionis TVAE documentum ex animo, enixe Deum precans, ut TIBI gratia sua porro adesse, viresque largiri benignissime velit, quo in semita doctrinae ac virtutis, quam ingressus es, procedere possis feliciter. Sic amicorum spem in TE positam explebis: sic vberioris eruditionis TVAE fructus patria dulcissima exspectare poterit: sic studiorum TVORVM praemia te comitabuntur exoptatissima. Vale, mihi que faue. Scrib. Ienae, ipsis Id. Iunii A. S. R. MDCCLX.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO

DISSERTATIONIS HUIUS

DEFENSORI STRENUO

FAVORI ET AMICO SVO

AESTVMATISSIMO

S. P. D.

CHRISTIAN. AVG. FRIDER. SLEVOGT

PHILOS. MAGIST.

Summa sane perfundor laetitia, quod commodam nactus
 sim occasionem, **TIBI, AMICE SVAVISSIME!**
 de felicissimo studiorum **TVORVM** successu gratu-
 landi, et, quanti **TE** aestimem, publice significandi. Quum
 enim nihil eorum in **TE** desiderari passus sis, quibus plausus
 eorum omnium nobis conciliamus, quos praeclara quaeuis de-
 lectant; ego quoque officio huic nullus deesse possum. Digna
 potius prosequor gratulatione eam, quam in **TE** cognosco, mo-
 rum praestantiam, vitae probitatem, diligentiam indefessam,
 scientiam praeclaram, eruditionem solidam. Huius quidem
 poste-

posterioris praeclarum iamiam edis specimen, doctissimam, solidiori cura conscriptam, omnibusque eruditis maxime probatam dissertationem defendendo, et quum CLARISSIMVS AC DOCTISSIMVS PRAESES TVVS, fautor meus valde suspiciendus et amicus longe aestumatissimus, dissentientis partes mihi demandauerit, adeoque me testem prorsus egregiae TVAE eruditionis fecerit, munere hoc ita perfunctorus sum, vt animum meum TIBI pariter atque CLARISSIMO PRAESIDI deditissimum publice declarem. Faxit supremum numen, vt, studiis TVIS academicis, quibus haecenus laudabiliter incubuisti, finitis, in patriam, ecclesiam, vniuersumque orbem litteratum fructus inde redundent vberissimi. Quod autem reliquum est, maximopere abs TE peto, vt in posterum me fauori TVO ac beneuolentiae commendatum habeas, et credas, me semper ad omnia amicitiae atque humanitatis officia fore paratissimum. Vale et faue. Ienae d. XIII. Iun. a. o. r. M D C C L X.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
IO. CHRISTOPH. GREVIO

FAVORI ATQUE AMICO AESTVMATISSIMO

S. P. D.

P R A E S E S

Quanta, quamque foecunda boni sint consecraria, de nouo nunc ego quidem cernere et intelligere potui. Quum enim Praecell. Noeltingius, amicus communis et suauissimus, qui decus et patriae est et amicitiae, suis me adscribere dignaretur amicis; inde TVA mihi nata est amicitia et consuetudo, cuius in me merita nulla umquam delebit obliuio. At vero nouus iam ad ea accessit cumulus; cum defendentis prouinciam, me rogante, pro TVA humanitate, in TE suscepseris. Quam ob rem, cur et TIBI et mihi ipsi gratuler, summas prae me habere mihi videor rationes. TIBI, de egregiis sane, quas facere consueuisti, laudum TVARVM accessibus, qui communi plausu ornatus, quod certo fieri persuasus sum, e cathedra discessurus es; mihi vero ipsi, qui amicum, laudatum virum, meas defendentem partes inueni. Talia haec quidem sunt, pro quibus gratias TIBI habeo et habebo semper, easque maximas; meque TIBI ad omnia, quae a me quidem expectari possunt, officiorum genera, semper paratissimum fore confirmo. Faxit Deus O. M. ut inclyta patria et gens TVA splendidissima, quum TE in amplissimo et fortunae et dignitatis loco mox viderint, spem, quam de TE conceperunt, non adimpletam solum; verum, ut certe scio, superatam cernant. Vale, mihi que faue. Scripsi lenae, d. XIII. Iun. CIOCCCLX.

A MON.

A MONSIEVR LE M, BASCH
MONSIEVR,

Vous ne pourrez mieux faire connoître au public l'étendue et l'excellence de Votre Genie, que Vous l'avez fait en traitant solidement une matiere aussi délicate que celle du GOVT. Doué de tous les heureux talens qui font les beaux Esprits, Vous réunissez encore en Vous le Mérite de l'ami le plus tendre et celui du plus parfait honnête homme. Les connoissances que Vous possédez, sur tout ce qui est beau, noble et naturel, répandent je ne sai quels charmes inexprimables sur l'amitié que Vous avez pour moi. Un ami, qui manque de Gout est aussi peu estimable qu'un ami qui manque de Tendresse. C'est ce Gout épuré qui nous développe les douceurs, les plus delicates de l'amitié, et qui nous en fait intimement sentir les agreables transports. Qu'il sera flatteur desormais pour moi, de me rappeler le tendre Souvenir de ces heures, qui se sont si doucement écoulées dans nos épanchements de Coeur ces heures charmantes où nous nous livrions tout entiers au doux plaisir d'entendre les accens melodieux de notre Gesner allemand, je veux dire, du plus intime et du plus cher de nos Amis. Vous connoissez sans doute à ces traits Mr. le M. SCHMIDT.

Combien de fois ne me transporterai-je pas en esprit dans ce Sejour fortuné, en me rappelant les douces années que j'ai
pas-

passés sur les Bords de la Sale. Mais qu'est-ce qui vient m'interrompre dans ces petites mais aimables reveries? C'est l'applaudissement de ce peu de Favoris d'Apollon qui sejournerent dans nos Campagnes, et qui les font retentir des eloges que Vous meritez à si juste Titre.

Le Zele que vous faites voir, Monsieur, pour retablir chez nous l'amour du bon goût, engagera les Muses à se choisir une demeure dans nos contrees, qui ont tous les appas de Gnide, et de Paphos, et qui sont veritablement dignes d'être habitées par les neuf Soeurs.

L'Amitie, qui lie si etroitement nos coeurs, qui les liera à jamais m'engage à faire parler un Auteur dont la lecture nous a tout de fois charmés.

Celestial Happiness when'er she stoops

To visit Earth, one Shrine the Goddess finds

And one alone, to make her sweet amends

For absent Heaven: -- the Bosom of my Friend. Young.

Je ne puis, ce me semble, rien ajouter à ce beau passage. Je me contente de Vous répéter ce que je ne saurois Vous dire trop de fois, c'est, que je Vous aime, et que je suis le plus tendre et le plus fidèle de Vos Amis comme aussi

MONSIEUR

à IENE

le 13. de Juin

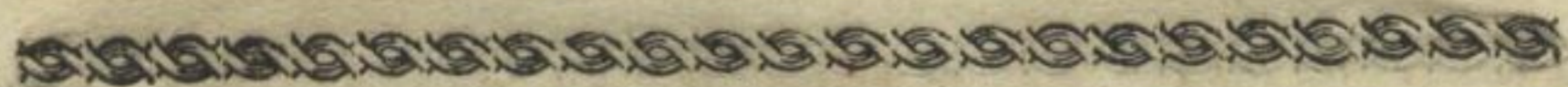
1760.

Votre très humble serviteur

E. I. P. STEMANN

E. e. D. d' Holfacc.

Sci

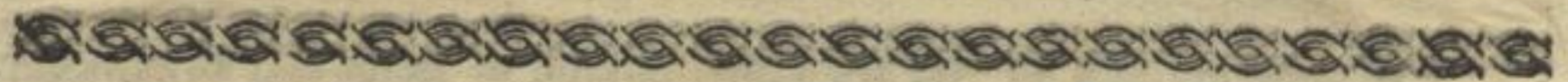
Seinem lieben Freund
dem Herrn Respondenten.

Schon naht sich, bester Freund, die feierliche Stunde,
Die Dir gewissen Ruhm verspricht;
Schon hör ich, wie aus Deinem Munde
Die Wahrheit selbst für ihre Rechte sicht;
Schon herrscht ein aufmerksames Schweigen
Im ganzen Saal; schon machst Du Dir
Den Beyfall aller Hörer eigen,
Und wirkst gerechte Lust in mir.
Muß nicht Dein Ruhm mein zärtlich Herz entzünden?
Geliebtester, Du kennest mich! . . .
O möcht ich oft mein Wohl in Deinem Wohle finden!
Ein Glück, schön wie Dein Herz: das ist mein Wunsch
für Dich.

Johann Ludwig Schlosser.

h

VIRO

V I R O
 N O B I L I S S I M O D O C T I S S I M O
 F A V T O R I A C A M I C O
 E X P A V C I S D I L E C T I S S I M O
 I O A N N I C H R I S T O P H O R O G R E V I O,
 S. P. D.
 I O. F R I D. S T E I N F E L D
 H A M B U R G E N S I S
 S S. D D. C. et Societatis, quae Ienae floret, Latinae
 Sodalis ordinarius.

Sicciue TE eruditorum palaestram iamiam iterum vidimus aduolantem, Patris TVI, iam omnium consummatissimi, gloriam, ac generis splendidissimi famam alacriter tuentem? Tanto negotio, crede mihi, TE digniorem existimo sane nullum, quin TIBI pro ingenii dexteritate vllum melius foret euenturum, ac faustius. At vero nunc mea omnium inter amicorum vota, quorum in comitatu in arenam descendis, esse ardentissima, velim TIBI habeas persuasissimum. Sis itaque fortis, sis felix! Reuertent in TE plausu circumsonatum exhilarante excipient mecum amicisssimorum TVORVM amplexus. Qua voluptate, quam ex sorte TVA atque benevolentia erga me tunc sum percepturus, mihi nulla erit maior, nulla suavior. Iam illa ut in dies TIBI euadat iucundior, hac vero me quoque in posterum digneris, est, quod iterum iterumque exopto atque obtestor. Vale! Scrib. Ienae d. XIIII. Iun. A. R. S. c l o l o c c l x.

Arch. 94.

Small purple paper label or sticker in the bottom right corner.